

HARIDUSE RAHVAKOMISSARIAADI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Hariduse Rahvakomissariaat (Tõnismägi 11). Tel. 453-49.

Nr. 9.

15. veebruaril 1941.

Nr. 9.

Hariduse Rahvakomissariaadi 1941. a. 14. veebruari ringkiri nr. 631 rahvusvahelise naistepäeva tähistamise asjas.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus Õppe- ja kasvatustöö ülevälve seaduse kehtetuks tunnustamise kohta.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna 1941. a. 11. veebruari ringkiri nr. 349 koolide tunnikavade muudatuste teatamise asjas.

Hariduse Rahvakomissariaadi Poliithariduse Osakonna 1941. a. 10. veebruari ringkiri nr. 624—2 ajakirjade ja ajalehtede tellimise asjas 1941. aastaks.

AMETLIK OSA.

Hariduse Rahvakomissariaadi 1941. a. 14. veebruari ringkiri nr. 631 rahvahariduse osakondadele, koolide ja poliitharidustöö inspektoritele, õppeasutiste juhatajaile, rahvamajade juhatustele ja rahvaraamatukogude juhatajaile rahvusvahelise naistepäeva tähistamise asjas.

8. märtsil pühitsetakse üleliiduliselt rahvusvahelist naistepäeva. II-el Naisotsialistide Rahvusvahelisel Konverentsil 1910. a. otsustati Klara Zetkini ettepanekul iga aasta 8-dal märtsil korraldada laialdaste töölisnaiste hulkade revolutsioonilise meelsuse demonstreerimiseks rahvusvaheline naistepäev. Esimene rahvusvaheline naistepäev 1911. a. peeti Saksamaal, Austrias, Taanis ja Šveitsis, 1913. a. Prantsusmaal ja tsaariaegsel Venemaal Peterburis. 1914. a. korraldati nimetatud päeva juba mitmes paigas tsaariaegsel Venemaal. Imperialistliku sõja päevil viisid enamlased selle päeva läbi „Maha röövsõda“ loosungi all, kodusõja tekitamise eesmärgiga. 1917. a. 23. veebruaril (8. märtsil) ilmusid töölisnaised Petrogradi tänavale demonstratsiooniga näljasõja ja tsarismi vastu. Oktoobrirevolutsioon tõi naisele täieliku vabaduse, täieliku õiguse olla mehega võrdne kõigil poliitilistel ja muil ühiskondlikudel aladel. Oktoobrirevolutsioon võimaldas Nõukogude Liidu naisele pääseda kõigile tööaladele ja saavutada seal eesrindlikke seisukohti. Paljud NSV Liidu naised-leidurid, teadlased ja stahhaanovlased on oma suure kodumaa uhkuseks.

Kapitalistlikud valitsused on püüdnud rahvusvahelist naistepäeva moonutada mingisuguseks rahulikuks naiste- või emadepäevaks, välja jättes päeva põhimise tähtsuse ja ülesande. Ainult NSV Liidus, kus naisele on kindlustatud meestega

täieline võrdne õigus tööle, töötasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele, pühitsetakse seda päeva kui töötavate naiste revolutsioonilist demonstratsiooni, kui võitlust kapitalistliku eksploatatsiooni ja imperialistliku sõja vastu.

Sel aastal võimaldub Nõukogude Eesti töötaval rahval esmakordselt pühitseda 8-da märtsi päeva, selle õiges tähenduses ja mõttes. Kuus kuud kehtivusel olnud Nõukogude võim on suutnud juba mõndagi anda töötavale naisele. Hulk töotuid naisi on rakendatud tööle, paljud tublid naised on asunud juhtivaile ja vastutavaile tööle, lasteaedade ja sõimede võrk on laiendatud tunduvalt, rahvasööklate küsimus on tõsiselt päevakorda võetud jne. Rahvusvahelisel naistepäeval jääb ülesandeks teha ülevaade tööst ja jõududest naistöoliste ja maanaiste ridades, anda hinnang naiste tööle ja osatähtsusele loovas töös ja ära tähistada eelseisvad ülesanded.

Et vastava väärikusega läbi viia meie esimene rahvusvaheline naistepäev, tuleb neis küsimusis eeltööd tegema hakata juba varem rahvamajade ja ametiühingute klubides, punastes nurkades, õpiringides, selgitus-koosolekute ja vestlusõhtute teel.

26. veebruarist 8-nda märtsini tuleb ettevõtetes, asutistes, klubides ning rahvamajades korraldada referaate, kõnekoosolekuid ja muid ettekandeid. Nimetatud ajavahemik tuleb üldise aktsioonina täiesti pühendada selgitustööle naise seisukohast ja ülesannetest sotsialistlikus ühiskonnas. Tuleb andmeid koguda, kui palju naisi on juhtival, vastutaval ja kvalifitseeritud tööl, kõrvaldada puudusi, leida lahendusi ja valgustada nende tegevust. Kontrollida lasteaedade asutamise, rahvasööklate, saunade ja kõike ühiselu küsimusi puutuvat tööd, piüida kõrvaldada neis vigu ja leida teid edustamiseks.

Ajalehtede jaoks tuleb valmistada vastavaid artikleid ja teateid. Varakult rahvamajade, klubide ja punaste nurkade, koolide tegevuskavva võtta eelpoolnimetatud tähtpäeval läbivõtmisele tulevad üritused, kõned (millede teemadeks: rahvusvaheline naistepäev, selle mõte, ajalooline mõiste jne.) ja muud ettekanded ning need aegsasti ära määrata ja ette valmistada, leides selleks vastavaid seltsimehi.

8-da märtsi õhtul või kohaliku rahva soovi kohaselt 9-dal märtsil, mis on puhkepäev, korraldada rahvamajades, klubides, punastes nurkades ja koolides pidulik koosolek, mille kavvas oleks:

Päevakohane kõne, muusikalisi ettekandeid, deklamatsioone, suuremates keskustes võimaluse korral vastavasisuline näidend; naiste lõõktöoliste ja stahhaanovlaste premeerimine, tublimate naiste vastutavatele kohtadele nimetamine, naistele võimaluse andmine üleminekuks kvalifitseeritud tööaladele; uute lasteaedade, kodude ja rahvasööklate avamine.

Pidukõne ei tohi kesta üle 30—40 minuti ja sisu olgu tugeval ideelisel poliitilisel tasemel, sisukas ja kohapealsele olukorrale vastav.

Eeltööde aineks on soovitav jälgida „Kommunistis“ ja „Rahva Hääles“ ilmutat artikkelite seeriat, 8-da märtsi puhul ilmutat Lenini brošüüri „Rahvusvaheliseks naistepäevaks“, tõlkes ilmutat „Naine võitlemas kommunismi eest“; naiste ajakirjadest „Maanaine“ ja „Naistöoline“; „Viisnurga“ nr-test vastavaid luuletusi; 1939. a. „Loomingust“ nr. 7 K. Merilaasi „Homnikusse“ ja „Ema“.

Näitetruppidele: A. Antsoni „Töölise tütar“, Kitzbergi „Libahunt“, Bulgakovi „Uus maja“ ja Arbusovi „Tanja“.

Lauludest (naiskoorile): Jegorovi „Ega tuul oksa murra“, Dunajevski „Lüüriline laul“, Vedro „Midrilinnu laul“, Zaharovi „Teerada“, M. Saare „Tipa-tapa hällilaul“.

Pidulikul aktusel muusikaliste ja muude ettekannetega võimaluse korral esinema kutsuda ka punaarmeeelasi, samuti kõnelejaiks, refereerijaiks punaarmee poliit-töölisi. Punaarmee ja Punalipu Baltimere Laevastiku esindajatele saata kutsed pidulikust koosolekust osavõtmiseks. Kinodes päevakohase sisuga filmid; teatrite ja teised lavakunstilised jõud tarviduse korral tööle rakendada.

Kõigil rahvamajadel, klubidel ja teistel vastavatel asutistel tuleb koostada töö-plaan, kus ära märkida kõik ülesanded ja üritused, mis tuleb läbi viia, ja isikud, kes neid teostavad. Hiljem esitada täpne aruanne kõige läbiviidu kohta kohalikele poliit-haridustöö inspektorile.

Kõik alg-, kesk- ja kutsekoolid tähistavad rahvusvahelist nais-
stepäeva 8. märtsil sellekohase kontsert-aktusega viimasel õppetunnil, öhtul või püha-
päeval, 9. märtsil, vabalt valitaval ajal. Osa võtavad sellest peale koolipere ka
lastevanemad ja ümbruskonna elanikud vastavalt kohalikele oludele. Maakoolid või-
vad aktust korraldada rahvamaja, klubi või ametiühinguga ühiselt.

Aktus sisustatagu vastavalt ülalantud juhistele sellekohaste kõnedega naisõppe-
jõududelt ja naisõpilastelt teemadel, mis esitavad naist kui võitlejat, töötajat ja
kasvatajat, nagu: „Naine võitluses sotsialismi eest“, „Naisrevolutsionäärid“, „Nai-
ne kapitalistlikus ja naine sotsialistlikus ühiskonnas“, „Nõukogude Eesti naine“,
„Meie töötavad emad“ jne.

Aktusest võib paluda osa võtta mõnda naislööktöölisi, kes esineks lühikese kõ-
nega oma tööst ja elust. Samuti palutagu aktusest osa võtma punaarmeeelasi-koman-
döre lähemast punaarmeeüksusest.

Koolidirektoreil on soovitatav naistepäeva puhul ära märkida eesrindlikke nais-
õpetajaid, kes on teostanud häade tagajärgedega nii õppetööd kui poliitilist kasva-
tust koolis (õpetaja peab vastama mõlemale nõudele). Koolidirektori valiku kin-
nitab kohalik koolide inspektor. Äramärkimine toimuks aktusel koolidirektori poolt
ja seisaks tehtud töö tunnustamises. Samuti tuleksid aktusel ära märkida parimad
naisõpilased ja kooli naisteenijad — viimaseid oleks soovitatav võimaluse korral pre-
meerida rahaliselt. Peale selle on soovitatav esiletõstetavate õpetajate, õpilaste ja tee-
nijate pildid panna välja autahvlile koos vastavate kirjutistega. Tahvel olgu maitse-
kalt kaunistatud ja rippugu aukohal.

Koolide seinalehed sisustatagu päevakohaselt vastavate kirjutistega nii õpila-
silt kui õpetajailt.

Oma šeff-tehastesse saatku koolid naistepäeva aktusele naisõpilasi tervitusega.
Ka aidaku iga kool kaasa tehastes või rahvamajades korraldatava naistepäeva hääks
kordaminekuks sellega, et saadab sinna naisõpilasi, kes esinevad laulu, deklamatsio-
oni või muusikaliste ettekannetega.

Kontsert-ossa võetavate deklamatsioonide, laulude, muusikapalade ja lavaette-
kannete sisu vastaku päeva eesmärgile — ergutada töötavas naises tahet ehitada
sotsialismi ja võidelda nõukogude korra eest. Päeva korraldajad hoolitsegu selle eest,
et aktus kannaks revolutsioonilist ilmet, et temas kerkiks tugevasti esile poliitiline
moment ning et temas ei leiaks aset väikekodanliselt sentimentaalne meeolu.

Hariduse Rahvakomissar Nigol A n d r e s e n.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu

m ä ä r u s

Õppe- ja kasvatustöö ülevälve seaduse kehtetuks tunnustamise kohta.

Eesti NSV T 1941, 17, 198.

Kuna õppe- ja kasvatustöö järelevälve on reguleeritud Eesti NSV Hariduse Rahvakomissariaadi põhimäärusega ja Rahvahariduse osakondade põhimäärusega, Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu otsustab:

Tunnustada kehtetuks Õppe- ja kasvatustöö ülevälve seadus (SK VI 1938, 1, 1).

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu Esimehe as. A. K r e s s.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu Asjadevalitseja H. H a b e r m a n.

Tallinn, 4. veebruaril 1941. Nr. 154.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna 1941. a. 11. veebruari ringkiri nr. 349 maakondade ja linnade rahvahariduse osakondadele ja keskkoolide juhatajatele koolide tunnikavade muudatuste teatamise asjas.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakond juhib keskkoolide juhatajate tähelepanu sellele, et koolijuhatajail tuleb Kooliosakonnale peale õppetöö algul esitatava tunniplaani viibimata teatada ka kõik hilisemad muudatused selles, eriti mis puutub sõjalise õppuse tundidesse.

Kooliosakonna juhataja eest Hariduse Rahvakomissari as. A. V a l s i n e r.

Sekretär A. P ä r l.

Hariduse Rahvakomissariaadi Poliithariduse Osakonna 1941. a. 10. veebruari ringkiri nr. 624-2 rahvahariduse osakondadele, rahvaraamatukogudele ja rahvamajadele ajakirjade ja ajalehtede tellimise asjas 1941. aastaks.

I. Hariduse Rahvakomissariaat on tellinud kõigile rahvaraamatukogudele ja rahvamajadele ajakirja „N õ u k o g u d e K u l t u u r“ (ilmub 12 korda aastas, tellimishind 17.— rubla).

II. K õ i g i l e (nii linna kui ka maa) rahvaraamatukogudele on HRK tellinud järgmised ajakirjad:

1)	„Bolševik“	ilmub 12 korda aastas, tellimishind	11.—	rubla
2)	„Ateist“	„ „ „ „ „	11.—	„
3)	„Noor Leninlane“	„ „ „ „ „	11.—	„
4)	„Pioneer“	„ „ „ „ „	5.50	„
5)	„Mäng ja Töö“	„ „ „ „ „	5.50	„
6)	„Looming“	„ „ „ „ „	45.—	„
7)	„Viisnurk“	„ „ „ „ „	32.—	„

Linnaraamatukogudele peale nende veel:

- 8) „Naistöoline“ . . . . . ilmub 12 korda aastas, tellimishind 8.— rubla

Maaraamatukogudele peale nende veel:

- 9) „Maanaine“ . . . . . ilmub 12 korda aastas, tellimishind 8.— rubla
 10) „Põllutöö ja Karja-
 kasvatus“ . . . . . „ „ „ „ „ 11.— „
 11) „Nõukogude Agro-
 noomia“ . . . . . „ 6 „ „ „ „ 22.— „

Ajakirjad on tellitud nii keskkogudele kui ka harukogudele, kusjuures need rahvaraamatukogud, kellel on olemas laenutuspunktid, saavad ajakirju ka laenutuspunktide jaoks, igale punktile 1 eksemplari.

Saabuvad ajakirjanumbrid tulevad vastavalt tembeldata, arvestada ja anda kasutamiseks lugemistubadesse.

Rahvaraamatukogud ja rahvamajad, kes neile tellitud ajakirju ei peaks saama, teatagu sellest kohaliku rahvahariduse osakonna kaudu HRK Poliithariduse Osakonnale.

III. Lisaks HRK poolt tellitud ajakirjadele soovitab HRK asutistele tellida veel teisigi ajakirju, nagu:

- 1) „Eesti Keel ja Kirjandus“, cesti keele teaduslike uurimuste, kriitika ja bibliograafia ajakiri. Väljaandja: ENSV Hariduse Rahvakomissariaat, kirjastaja: RK Teaduslik Kirjandus, ilmub 12 korda aastas, tellimishind 44 rubla aastas. Eriti vajalik keskraamatukogude juhatajaile;
- 2) „Nõukogude Kool“, käsitleb kommunistliku kasvatus ja pedagoogika põhiküsimusi, annab juhiseid koolide töö korraldamiseks ja uute õppemeetodite kasutamiseks ning annab ülevaate pedagoogilisest kirjandusest. Väljaandja: ENSV HRK, kirjastaja: RK Pedagoogiline Kirjandus, ilmub 12 korda aastas, tellimishind 17 rubla;
- 3) „Nõukogude Kõrgem Kool“, Tartu R. Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli, Tallinna Konservatooriumi, K. Mäe Nimelise Kõrgema Kunstikooli ja teiste kõrgemate õppeasutiste ning neis tegutsevate kommunistlike noorte algorganisatsioonide häälekandja. Väljaandja: ENSV HRK, kirjastaja: RK Teaduslik Kirjandus, ilmub 10 korda aastas, tellimishind 13 rubla;
- 4) „Sotsialistlik Töö“, käsitleb töö organiseerimise, planeerimise, töökaitse, sotsialistliku töövõistluse, stahhaanovliku liikumise, töö ratsionaliseerimise, leiutiste ja töötasu küsimusi. Väljaandja: ENSV Töö Rahvakomissariaat ja Ametiühingute Kesknõukogu, kirjastaja: RK Poliitiline Kirjandus, ilmub 12 korda aastas, tellimishind 11 rubla;
- 5) „Võitluseks Valmis“, rahvalik sõjateaduse ajakiri, mis selgitab ja esitab kõiki Osoaviahimi organisatsiooni tööga seotud küsimusi. Väljaandja: ENSV Osoaviahimi Organisatsiooni Nõukogu, kirjastaja: RK Poliitiline Kirjandus, ilmub 12 korda aastas, tellimishind 11 rubla aastas;
- 6) „Rahva Tervishoid“, populaarne tervishoiuküsimusi käsitlev ajakiri. Väljaandja: ENSV Tervishoiu Rahvakomissariaat, kirjastaja: RK Teaduslik Kirjandus, ilmub 12 korda aastas, tellimishind 17 rubla aastas;
- 7) „Kehakultuur“, käsitleb kehakultuuri ja spordi organisatsioonide tööd, annab juhiseid sporditegevuseks, toob spordisündmuste kroonikat sõnas ja pildis. Väljaandja: ENSV Kehakultuuri Kirjastus, ilmub 24 korda aastas, tellimishind 22 rubla;

- 8) „Aed ja Mesila“, käsitleb aiatööd ja mesilastepidamist. Väljaandja: ENSV Põllutöö Rahvakomissariaat, kirjastaja: RK Poliitiline Kirjandus, ilmub 12 korda aastas, tellimishind 11 rubla;
- 9) „Ajaloos Ajakiri“, oodatud abistaja kõigile ajalooteadusest huvitatud kodanikele, mis seab ajaloo õpetamise ja metoodika küsimused kindlale marksistlik-leninistlikule alusele. Väljaandja: ENSV HRK, kirjastaja: RK Teaduslik Kirjandus, ilmub 6 korda aastas, tellimishind 22 rubla;
- 10) „Teadus ja Tehnika“ ilmub 12 korda aastas, tellimishind 11.— rubla
- 11) „Teater ja Muusika“ „ „ „ „ „ 17.— „
- 12) „Pilt ja Sõna“ . . . . . „ 24 „ „ „ 32.— „
- 13) „Sotsiaalkindlustus“ „ 6 „ „ „ 11.— „
- 14) „Novaja Derevnja“ . „ 12 „ „ „ 5.50 „
- 15) „Metsamajandus“ . . „ 6 „ „ „ 11.— „
- 16) „Nõukogude Eesti Kalandus“ . . . . . „ 6 „ „ „ 7.— „
- 17) „Nõukogude Kaubandus“ . . . . . „ 12 „ „ „ 17.— „
- 18) „Arstiteadus“ . . . . . „ 10 „ „ „ 36.— „
- 19) „Male ja Mõttesport“ „ 24 „ „ „ 17.— „
- 20) „Kollektiivne Töö“ . „ 12 „ „ „ 14.— „
- 21) „Plaanimajandus“ . „ hakkab ilmuma hiljem.

Eriti tuleks ajakirju tellida ka rahvamajade lugemistubade jaoks.

IV. Lisaks ajakirjadele peavad rahvaraamatukogude ja rahvamajade lugemistubadele käima peale kohalike ajalehtede tingimata „Komunist“, „Rahva Hääl“, „Talurahva Hääl“ (maal), „Noorte Hääl“ ja „Sovjetskaja Estonija“ (vene rajoonides). Peale selle on väga soovitatav tellida ka NSVL ilmuvaid ajalehti, nagu „Pravda“, „Isvestija“, „Komsomolskaja Pravda“ jne., eriti vene rajoonides.

Hariduse Rahvakomissari as. H. Piilmann.

Raamatukogunduse vanem inspektor A. Leinjärv.